

De Vrienden van de Plantentuin Gent

Algemene Vergadering

december 2013

De Vrienden van de Plantentuin Gent

Driemaandelijks tijdschrift

Jaargang 33 - nr. 1 - maart 2014

Inhoud

Bestuur 2014	p. 2
Redactioneel	p. 3
Colofon	p. 4
Agenda 2014	p. 5
Plant van de maand = <i>Azara microphylla</i>	p. 6
Looplijst Moeraszone rond centrale vijver	p. 10
Onbekend maakt onbemind (deel 5)	p. 12
Help de Plantentuin een handje (of twee)	p. 29
Lidgeld 2014	p. 36
Activiteiten	
Tuinen in Vlaams-Brabant	p. 25
13de Lentebeurs Plantentuin	p. 27
Gratis rondleidingen in de Plantentuin	p. 28
Laat u benevelen in Nevele ...	p. 30
Een opwarmertje, om u te verleiden ...	p. 33
Zomerwendewandeling: de Bourgoyen	p. 34
Eetfestijn "India international"	p. 35

Bestuur 2014

Voorzitter

Paul Goetghebeur
Ledeganckstraat 35, 9000 Gent
tel. 09-264 5055
fax 09-264 5073
Paul.Goetghebeur@telenet.be

Secretaris

Ferdinand Cobbaut
Fuchsiastraat 105, 9000 Gent
tel. 0497-848882
Ferdinand.cobbaut@advalvas.be

Penningmeester

Léonard Cobbaut
Willy Maststraat 51, 9032 Wondelgem

Leden,

Harald Evrard, 9050 Gentbrugge
Hilde Mortier, 9051 Sint-Denijs-Westrem
Gerda Postelmans, 9940 Evergem
Karel Reusens, 9051 Sint-Denijs-Westrem
Frank Schautteet, 9000 Gent

Website

<http://www.plantentuin-gent.be> (Vrienden)
<http://www.plantentuin.ugent.be> (Plantentuin)
Bezoek en like 'Vrienden van de Plantentuin Gent' op Facebook

Bankrekening: IBAN- BE21 0011 1921 5403 / BIC- GEBA BE BB

De Plantentuin is open:

De tuin en de publiekscassen (Victoriakas, tropische kas en subtropische kas) zijn dagelijks gratis toegankelijk. Tijdens werkdagen kun je er terecht van 9 tot 16.30 u; op zaterdag, zon- en feestdagen van 9 tot 12 u.

De succulentenkas is open op zondagvoormiddag van 11 tot 12 u.

Titelblad: *Nelumbo nucifera*, T. Voekler, Wikimedia Commons

Leden ex officio

Prof. Dr. Paul Goetghebeur
Directeur, Plantentuin

Ing. Chantal Dugardin
Hortulana, Plantentuin
Ledeganckstraat 35
9000 Gent
tel. & fax: 09-264 5073
Chantal.Dugardin@UGent.be

Redactioneel

Beste Vrienden,

Het inleidend woord van dit nummer wil ik bondig en sober houden.

De botanische wereld hier heeft recent een zeer belangrijk persoon verloren, een echte vriend van de planten, die met zijn volle inzet en met gloed een superactieve vertegenwoordiger was van deze stille maar zeer krachtige organismen.

Het totaal onverwacht overlijden van *Gert Ausloos* heeft ons allen zeer diep geraakt, we blijven zeer letterlijk verweesd achter, Gert was als een vader voor de diverse plantentuinen van de VBTA (Vereniging van Botanische Tuinen en Arboreta). Vorig jaar heeft hij op een persoonlijke ronde doorheen onze tuinen en arboreta zeer veel tijd gespendeerd aan het enthousiasmeren van de medewerkers, waarbij hij het ingrijpend belang en de betekenis van enkele internationale verdragen naar ons kwam vertalen onder zeer concrete vorm en naar zeer concrete maatregelen.

Zeer zeker en vooral in de Plantentuin Meise is dit verlies bijzonder hard aangekomen. Gert Ausloos was de bezieler en motor in alle opzichten van de educatieve dienst, een dienst die hijzelf grotendeels heeft uitgebouwd tot het krachtig instrument dat nu voor de Plantentuin Meise en de hele botanische wereld beschikbaar is gekomen. Ook de reeds jarenlange herinrichting van de publieksskassen draagt zijn stempel, en heeft geresulteerd in enkele zeer vernieuwende concepten en innovatieve voorstellingen.

Een zeer belangrijke en zeer treffende term die we aan hem danken is *plant-blindheid*. Bij een groot deel van onze menselijke maatschappij krijgen planten absoluut geen aandacht, ze vormen een onderdeel van het vanzelfsprekende decor. Men kan zich trouwens afvragen of die mensen de planten wel zien als levende wezens? Onze Gert gebruikte zijn tomeloze passie voor planten om iedereen ervan te overtuigen dat planten zeer levende en zeer dynamische organismen zijn die een essentiële rol spelen in ons dagelijks leven.

Dit verlies is zeer, zeer zwaar om dragen.

Paul Goetghebeur

De Vrienden van de Plantentuin Gent

Driemaandelijks tijdschrift

Jaargang 33 - Nummer 1 - maart 2014 ISSN 0777- 8821

COLOFON

Redactie en lay-out

Redacteur: Paul Goetghebeur. Coördinator: Karel Reusens.

Aan de samenstelling van dit nummer hebben meegewerkt: Chantal Dugardin, Paul Goetghebeur, Karel Reusens.

Onze welgemeende dank gaat ook uit naar alle vrijwillige medewerkers die zorgden voor plooi-, kleef-, en transport-activiteiten, die het verschijnen van het vorige nummer mogelijk hebben gemaakt.

© De Vrienden van de Plantentuin Gent, 2014

Overname van artikels is alleen mogelijk ná schriftelijke toestemming van de redacteur.

Agenda 2014

April

- Zo 6 10u Gratis rondleiding in de Plantentuin: "Lentegebeuren" (zie p. 28)
Zo 27 Erfgoeddag en Lentebeurs (zie p. 27)

Mei

- Zo 4 10u Gratis rondleiding in de Plantentuin: "Op weg naar de zon" (zie p. 28)
Zo 4 14u Bezoek tuin Antoon De Clercq (zie p. 30)
Do 29 7u Vierdaagse tuinenreis naar Bretagne

Juni

- Zo 1 10u Gratis rondleiding in de Plantentuin: "Communicatie bij planten" (zie p. 28)
Za 7 9u Tuinen in Vlaams-Brabant (zie p. 25)
Zo 22 10u Zomerwendwandeling: de Bourgoyen (zie p. 35)

Juli

- Za 5 Een opwarmertje, om u te verleiden (zie p. 33)
Zo 6 10u Gratis rondleiding in de Plantentuin: "Eetbare bloemen"
Zo 20 Begin Gentse Feesten in de Plantentuin

Augustus

- Zo 3 10u Gratis rondleiding in de Plantentuin: "Bijbelse planten"
? Tuinen Nord-Pas-de-Calais
Za 30 9u30 Paddenstoelen in het Leen, bezoek tuin José De Buck

September

- Zo 7 10u Gratis rondleiding in de Plantentuin
Zo 7 12u Eetfestijn "India International"

Oktober

- Zo 5 10u Gratis rondleiding in de Plantentuin: "Herfstgebeuren"

November

- Zo 2 10u Gratis rondleiding in de Plantentuin: "Naaktzadigen"

December

- Za 13 14.30 Algemene ledenvergadering

Plant van de Maand = *Azara microphylla*

Wanneer u in de loop van de maand maart of april, na een korte/zachte (2014 ?) of een lange/strengere winter (2013 !) terug even de Plantentuin komt verkennen, dan wil ik u graag uitnodigen om even een omwegje te maken langs onze Mediterrane afdeling ("vaut bien un détour"). Want daar staat straks een boom een overweldigende geur van verse witte chocolade te verspreiden, met toetsen van vanille, kaneel, zoetheid, enfin, u moet écht komen ruiken !

Om deze plant aan u voor te stellen wil ik beginnen met een deeltje van een artikel te herhalen (met enkele aanpassingen) dat eerder in ons tijdschrift is verschenen, onder de titel "Hier komen de nieuwe wilgen".

Er is was eens ... een familie **Flacourtiaceae**, een familie met voornamelijk tropische vertegenwoordigers, maar ook met enkele soorten van genera uit min of meer gematigde gebieden. In onze Plantentuin zijn de volgende geslachten (genera) vertegenwoordigd :

- *Azara*, met meerdere soorten en exemplaren in het Arboretum Amerika en de Mediterrane tuin, maar hierbij wil ik vooral de aandacht vestigen op *Azara microphylla*, een intussen flinke boom, die in de lente onze Mediterrane vallei vult met haar sterk parfum,
- *Idesia polycarpa*, met een soms gebruikte Nederlandse naam, Oranjebees, aanwezig in het Arboretum Azië en met nog enkele exemplaren in de reserve (deze soort is tweehuizig, en daarom is aanplanten van meerdere exemplaren wenselijk),
- *Poliothyrsis sinensis*, een zeldzaam aangeplante maar toch fraaie en eerder kleine boom, in het Arboretum Azië, vlakbij onze prachtige *Cornus controversa*.

Er is dan nog eentje in de reserve, en die plant wordt voorlopig nog beschut gehouden, omdat over de winterhardheid van deze *Carrierea calycina* niet voldoende bekend is.

Tenslotte kan u ook nog twee soorten vinden onder glas, met name 1) de Zuid-Afrikaanse *Dovyalis caffra* in de tropische kas (was onder een foute naam aanwezig, en moet eigenlijk worden verplaatst naar de subtropische kas), en 2) een Aziatische soort, *Scolopia oldhamii*, die recent in de subtropische kas (afdeling Azië) is uitgeplant.

Verder zijn nog twee aparte vertegenwoordigers aanwezig, de eerste als kuipplant in de collectie van het Palmarium, *Kiggelaria africana*, nu in de familie Achariaceae, en de tweede wordt nog even beschut gehouden, *Berberidopsis corallina*, nu in de familie Berberidopsidaceae.

Deze "familie" was al lange tijd gekend als "onherkenbaar", en bomen of struiken uit tropische gebieden zonder opvallende kenmerken werden gemakshalve vaak in de map "Flacourtiaceae, ongedetermineerd" geplaatst. En eigenlijk groeide het besef dat deze familie een allegaartje voorstelde van onderling niet zo nauw verwante genera. Maar bij gebrek aan duidelijke argumenten bleef de situatie gehandhaafd, tegen beter weten in. Mark Chase en enkele medewerkers hebben hierover in 2002 een zeer interessant artikel gepubliceerd, met de veelzeggende titel : "When in doubt, put it in Flacourtiaceae", en gevolgd door een voorstel van oplossing.

Dankzij nieuwe technieken, zoals vergelijkende sequentie-analyse van het DNA (de volgorde van baseparen in het genoom van de kern, de chloroplast, of het mitochondrion) komen nu een massa nieuwe gegevens beschikbaar voor een verwantschapsanalyse (een fylogenetische analyse). En daaruit blijkt nu duidelijk dat deze familie Flacourtiaceae inderdaad een bonte mix is van meerdere evolutionaire lijnen, die geen directe gemeenschappelijke oorsprong bezitten. Bijgevolg wordt deze "familie" nu opgesplitst in een aantal afzonderlijke evolutionaire takken, en elk van deze takken wordt ofwel aan-

gesloten bij een bestaande familie ofwel erkend als een afzonderlijke familie. Voor de volledigheid wil ik graag even het lijstje opsommen van de families waar deze splitsingsproducten nu zijn thuisgekomen (houd u goed vast !) : Achariaceae, Aphloiaceae, Berberidopsidaceae, Celastraceae, Dioncophyllaceae, Euphorbiaceae, Gerrardinaceae, Lacistemataceae, Malvaceae, Myrtaaceae, Passifloraceae, Peridiscaceae, Putranjivaceae, Talinaceae, Theaceae, Zygophyllaceae, en tenslotte de Salicaceae, onze welbekende Wilgenfamilie die uitgebreid is tot ongeveer 57 genera.

Hoe komen deze ex-Flacourtiaceae nu terecht in onze Wilgenfamilie ?

Ten eerste, van deze 50+ genera blijkt nu duidelijk dat ze samen een aparte entiteit vormen, een eigen evolutionaire eenheid (= "cladon") binnen de oude Flacourtiaceae, en – belangrijk – het genus *Flacourtia* behoort tot deze groep. Ten tweede is nu duidelijk aangetoond dat deze groep zeer nauw verwant is met de Wilgenfamilie, deze laatste is zelfs "genest" binnen de Flacourtiaceae sensu stricto, waardoor een samengaan van deze twee groepen aangewezen is. Aan deze nieuwe entiteit (Wilgenfamilie s.s., samen met de 50+ genera, inclusief *Flacourtia*) moet een naam worden gegeven, en daarbij moet de regel van de prioriteit worden gevolgd. Twee familienamen treden met elkaar in concurrentie, nl. Salicaceae en Flacourtiaceae. De eerste is gepubliceerd in 1815, de tweede negen jaar later in 1824, met andere woorden, deze nieuwe entiteit krijgt de naam Salicaceae ! En wat meer is, de naam Flacourtiaceae verdwijnt daarbij, deze familie is dus letterlijk opgelost.

Hoe moeten we deze vernieuwde, verbrede Wilgenfamilie nu interpreteren ? Gelijkaardig aan nog meer families is dit eigenlijk een tropische familie, met slechts enkele groepen die "uit de tropen zijn ontsnapt" en die dan in de meer gematigde tot koude streken zijn ontwikkeld tot een heel aparte en afwijkende evolutionaire tak, helemaal niet representatief voor hun familie. Of met andere woorden, de wilgen zijn zeer atypisch voor de Wilgenfamilie...

Nu even terug naar onze *Azara microphylla*.

Zoals u kan zien, dit wordt een vrij stevige boom (wordt naar beschrijvingen ca 8 m hoog), bladhoudend, met een dichte kroon, en de zijtakjes in een visgraatpatroon langs de hoofdas geplaatst (in het botanisch jargon : orthodistisch). Opvallend is de plaatsing van de bladeren langs de stengel, telkens per twee, een grotere en een kleinere. Opnieuw naar beschrijvingen zou het grootste het eigenlijke blad zijn, en het kleinere eigenlijk één van de twee stipulen ("steunbladeren") die veel sterker is uitgegroeid dan de andere.

De bloei volgt in de lente, waarbij de boom quasi volledig is bedekt door een gele waas en een zeer sterke geur verspreidt. De bloemetjes zijn eerder klein, met enkel een kelk, de kroon is afwezig, maar de kleur wordt overgenomen door de zeer sterke ontwikkeling van de meeldraden. Centraal in de bloem is er dan een discus aanwezig, die wellicht verantwoordelijk is voor de sterke geurproductie, en die het vruchtbeginsel omgeeft.

Deze boom is niet toevallig aangeplant in onze Mediterrane afdeling, waar ze inderdaad kan genieten van het bijzondere en warmere microklimaat, zoals in haar thuisbasis in warmgematigd Chili.

Vandaar, kom kijken en bewonder een van onze nieuwe wilgen...

Bibliografie

Chase M.W et al. (2002). "When in doubt, put it in Flacourtiaceae". A molecular phylogenetic analysis based on plastid rbcL DNA sequences. Kew Bulletin 57 : 141-181.

Paul Goetghebeur

Looplijst Moeraszone rond de centrale vijver (opname = zomer 2013)

010	Nelumbo nucifera	Nelumbonaceae
020	Cyperus ferox	Cyperaceae
030	Thalia multiflora (?)	Marantaceae
040	Ipomoea aquatica	Convolvulaceae
050	Zippelia begoniifolia	Piperaceae
060	Cerbera manghas	Apocynaceae
070	Typhonodorum lindleyanum	Araceae
080	Echinodorus species	Alismataceae
090	Aegiceras corniculatum	Primulaceae
100	Anthurium species	Araceae
110	Bruguiera gymnorhiza	Rhizophoraceae
120	Colocasia species	Araceae
GRV	Encephalartos laurentianus	Zamiaceae
130	Myriophyllum aquaticum	Haloragaceae
140	Marsilea strigosa	Marsileaceae
150	Hydrocleys nymphoides	Alismataceae
160	Hygroryza aristata	Poaceae
170	Philodendron bipinnatifidum	Araceae
180	Colocasia esculenta	Araceae
GRV	Dioon spinulosum	Zamiaceae
190	Alocasia portei	Araceae
200	Alocasia macrorrhiza	Araceae
210	Saccharum officinarum 'Atropurpureum'	Poaceae
GRV	Encephalartos horridus	Zamiaceae
220	Colocasia esculenta	Araceae
230	Tillandsia usneoides	Bromeliaceae
240	Rhizophora racemosa	Rhizophoraceae

250	<i>Acanthus ilicifolius</i>	Acanthaceae
260	<i>Coccoloba uvifera</i>	Polygonaceae
270	<i>Brexia madagascariensis</i>	Celastraceae
280	<i>Terminalia catappa</i>	Combretaceae
290	<i>Scleria depressa</i>	Cyperaceae
300	<i>Clusia fluminensis</i>	Clusiaceae
310	<i>Anubias lanceolata</i>	Araceae
320	<i>Pandanus pygmaeus</i>	Pandanaceae
330	<i>Saccharum officinarum</i>	Poaceae
340	<i>Lasia spinosa</i>	Araceae
350	<i>Cyperus involucratus</i>	Cyperaceae
360	<i>Cyperus prolifer</i>	Cyperaceae
370	<i>Xiphidium caeruleum</i>	Haemodoraceae
380	<i>Rhynchospora corymbosa</i>	Cyperaceae
390	<i>Cyperus papyrus</i>	Cyperaceae
400	<i>Scleria terrestris</i>	Cyperaceae
410	<i>Sagittaria montevidensis</i>	Alismataceae
420	<i>Scleria depressa</i>	Cyperaceae
430	<i>Cyperus alternifolius</i>	Cyperaceae
GRV	<i>Cibotium schiedei</i>	Cibotiaceae
440	<i>Cyperus textilis</i>	Cyperaceae
450	<i>Crinum erubescens</i>	Amaryllidaceae
470	<i>Crinum latifolium</i> var. <i>zeylanicum</i>	Amaryllidaceae
480	<i>Crinum moorei</i>	Amaryllidaceae
490	<i>Crinum erubescens</i>	Amaryllidaceae
500	<i>Pistia stratiotes</i>	Araceae
510	<i>Eichhornia crassipes</i>	Pontederiaceae
GRV	<i>Cyathea excelsa</i>	Cyatheaceae
520	<i>Sagittaria lancifolia</i>	Alismataceae
530	<i>Schoenoplectus mucronatus</i>	Cyperaceae

550	Crinum asiaticum	Amaryllidaceae
560	Cyperus luzulae	Cyperaceae
570	Salvinia species	Salviniaceae
580	Oryza sativa	Poaceae
590	Crinum asiaticum var. japonicum	Amaryllidaceae
600	Bacopa monnieri	Plantaginaceae
610	Pandanus montanus	Pandanaceae

Onbekend maakt onbemind (deel 5)

U leest inderdaad goed, dit is reeds de vijfde aflevering waarbij een deel van de collectie in de publiekstoegankelijke kassen wordt besproken.

Subtropica is er in één keer doorgekomen, tot mijn verwondering en misschien moeten we dit later toch even herbekijken ? De tropische kas werd beschreven in drie afleveringen, terecht omwille van de vele "bekende" tropische planten, en voor de Victoriakas zullen wellicht ook drie delen worden gebruikt.

Dit eerste stukje geeft u een overzicht van de moeraszone rondom de centrale vijver, waarbij we links vooraan starten en dan verder in de wijzerzin rondwandelen. Afzonderlijk volgt dan een commentaar bij een selectie van enkele belangrijke, opvallende, merkwaardige, of gewoonweg mooie soorten.

Equatoriaal klimaat

In deze kas vallen meteen de hoge temperatuur en de hoge luchtvochtigheid op, van in de herfst tot in de lente fel contrasterend met de buitentempera-

tuur. Dit zijn twee kenmerken van het klimaat zoals we dat aantreffen ter hoogte van de evenaar (= de equator), vandaar deze aanduiding. Wat we hier niet (enfin, moeilijk) kunnen nabootsen is de constante dag/nacht-lengte van telkens 12 uur, en dat heeft gevolgen voor veel planten, die door de te korte of te lange dag niet goed in bloei kunnen komen.

Levensvormen

In tegenstelling tot in de andere kassen worden de planten hier niet in geografische afdelingen gehouden. Daarentegen hebben we gekozen voor een inrichting waarbij enkele opmerkelijke types van planten uit de tropische vegetaties aan bod komen. Het gaat daarbij om levensvormen en plantengroepen die bij ons amper of niet zijn vertegenwoordigd, zoals epifyten, lianen, reuzenkruiden, mangroveplanten, de Gemberorde (Zingiberales), de Aronskelken (Araceae).

Onze keuze !

Nelumbo nucifera (Indische lotus) Nelumbonaceae (Lotusfamilie)

Omwille van de (oppervlakkige) gelijkenis met waterlies werd deze plant zeer lang in de Waterliefamilie ondergebracht. Door de revolutionaire inzichten die ons met de nieuwe moleculaire technieken worden aangebracht beseffen we nu hoe fout die oorspronkelijke positie was, en haar correcte plaats in de Protea-orde (Proteales) is nu zeer sterk bevestigd. De verwantschap met Plataan en Protea die voor het eerst gepubliceerd werd in 1998 (de eerste editie van het APG systeem) werd toen vaak weggelachen als een bewijs van foutieve informatie, later (APG II, 2003) nog door sommige botanici heftig bestreden, maar nu (APG III, 2009) algemeen aanvaard als de nieuwe canon.

Onze plant is opgekweekt uit zaad. Dat zaad is omgeven door een harde vruchtwand (van elk van de dopvruchtjes in een omgekeerd kegelvormige

bloembodem), en voor een goede kieming moet die vruchtwand worden gescarificeerd. In die tijd waren ook rizomen te koop in de toenmalige Chinese supermarkt op de Vrijdagmarkt, Sun Wah : een zeer kenmerkende morfologie als een snoer van zéér langgerekte parels ! Hiermee is ook geëxperimenteerd, maar de groei lukte niet goed, meestal door een snelle beschimmel-
ling.

Deze plant is zeer bekend door het Lotus-effect, veroorzaakt door zuiltjes van wasplakjes, die het oppervlak hydrofoob maken, een waterdruppel is slechts met 2-3 % van het oppervlak in contact. En met een zelfreinigend effect als extra...

Let ook even op de zeer fraaie bladnervatuur !

Ipomoea aquatica (Waterspinazie) *Convolvulaceae* (Windefamilie)

Het genus *Ipomoea* telt ca 650 soorten, vooral uit de warmere en tropische gebieden. Bij ons kennen we ze vooral als zomereenjarigen, zoals bv. de Morning Glory (*Ipomoea purpurea*). Deze moerassoort vormt lange stengels die op het water gaan drijven, en in de Aziatische tropen een populaire groente vormen. Ik heb een (genoteerde) herinnering aan een verblijf in Nieuw-Guinea, waar we op een markt deze Waterspinazie hebben gekocht, en geapprecieerd hebben als een smakelijke groente bij een schotel met gebakken visjes en zoete aardappel. Njam !

Cerbera manghas *Apocynaceae* (Maagdenpalmfamilie)

Een van de mangrovesoorten in onze moerasboord, met het opmerkelijk architectuurtype van Koriba (iets te ingewikkeld om hier uit te leggen). De bloemen lijken goed op die van een Maagdenpalm, maar zijn wit en sterk geurend. De nervatuur is brochidodroom, goed zichtbaar : de zijnerven lopen niet naar de rand, maar buigen om en met een bochtje lopen ze naar de volgende zijnerf.

Hier valt voor het eerst het woord mangrove, dat staat voor een heel bijzonder type woud.

Mangroves treft men aan enkel in de (sub)tropische zone, aan de monding van grote en kleine rivieren, waar een vermenging (= brakwater) van zoetwater en zeewater optreedt in de sterk vertakte monding van deze tropische rivieren, die wij kennen als een delta (Amazone ! Nijl ! Mekong !). Deze deltavorming houdt verband met de veel zwakkere getijdewerking in deze tropische zones, in vergelijking met onze regio's waar de sterke verschillen tussen eb en vloed voor een diep estuarium zorgen.

Typhonodorum lindleyanum Araceae (Aronskelkfamilie)

Hier zien we een monotypisch genus, dwz met één enkele soort, uit Madagascarië en omgeving. Ons exemplaar is een oude plant, die we in 1972 als jonge plant uit de Nationale Plantentuin, Meise hebben ontvangen. Bij nazicht op hun LIVCOL databank blijkt dat zij de plant ook uit een andere tuin hebben gehaald, die van Berlin-Dahlem. Dus zien we hier weer een voorbeeld van een algemeen voorkomend fenomeen in botanische collecties, clonale vermenigvuldiging. Het kan ook moeilijk anders, deze planten bloeien hier nooit, zetten nooit vrucht, dus...

Aegiceras corniculatum Primulaceae (Sleutelbloemfamilie)

Een soort uit de Sleutelbloemfamilie, denkt u, en dan zoeken we naar een sleutelbloemachtige plant ? Niet doen ! Want ook de Sleutelbloemfamilie heeft een grondige transformatie ondergaan, door een uitbreiding met diverse "tropische families", waaronder struiken en bomen.

Opnieuw kijken we hier naar een mangrovesoort, en die is nu aan het bloeien, met relatief kleine bloemetjes. De vruchtjes vertonen later een typisch gedrag van veel mangrovesoorten, (échte) viviparie. In de plantkunde is (échte) viviparie behoorlijk zeldzaam, maar is wel populair bij mangrovesoorten, waar vaak het éne zaad of de enkele zaden kiemen terwijl ze nog in de vrucht zitten, hangend aan de boom. Van dit zeldzame verschijnsel is gebruik gemaakt bij het transporteren van deze soort uit Nieuw-Guinea naar onze Plantentuin, tijdens een van onze expedities in dat

verre, vreemde land.

***Bruguiera gymnorrhiza* Rhizophoraceae (Rhizophorafamilie)**

Voila, een tweede genus en soort uit de mangroves van Nieuw-Guinea, de soortenrijkste ter wereld, ook weer meegebracht als propagule, als vivipare vrucht, en met succes hier aangeplant. Mettertijd zou deze soort kniewortels kunnen vormen, we kijken er naar uit. In de zomer (maar niet elke zomer) gaan de bloemen open, en dan zien we hun bijzondere bouw, maar vruchtzetting en bijhorende viviparie hebben we helaas hier nog nooit waargenomen.

***Encephalartos laurentianus* Zamiaceae (Zamiafamilie)**

De zware, plompe stam en haar terminale kroon van grote, sterk geveerde bladeren tonen de ware aard van deze opvallende verschijning, meer bepaald als een lid van de Cycadopsida, de Palmvarens, een bijzondere groep van de Naaktzadigen.

En misschien herkende u in de soort aanduiding onze Emile Laurent, landbouwingenieur uit het begin van de twintigste eeuw, en verantwoordelijk voor de introductie van één van onze bekendste "Belgische" planten, de goudgerande vrouwentongen, *Sansevieria trifasciata* 'Laurentii'.

Zoals alle Cycadopsida-soorten is ook deze tweehuizig, met mannelijke en vrouwelijke exemplaren, en deze oude plant is een mannetje. We hadden ook een vrouwtje, aan de overzijde (en het water was veel te diep), maar die plant is plots zwaar ziek geworden, aangetast door een schimmelziekte, en is overleden in 2008.

***Philodendron bipinnatifidum* Araceae (Aronskelkfamilie)**

Ik wil graag even uw aandacht vragen voor deze indrukwekkende, zwevende plant, die met een (groot) aantal bijwortels aan enkele stevige koorden hangt. Let op de prachtige littekens van verdroogde en afgevalen

bladeren, kijk naar de magnifieke bladeren, inderdaad tweemaal geveerd (bipinnatifid !)

Dioon spinulosum *Zamiaceae* (*Zamiafamilie*)

Hier staat een tweede lid van de Palmvarens (Cycadopsida), een soort uit Mexico, die hier in 1984 is ontvangen als plant, en sindsdien heel rustig groeit, en groeit, en groeit, maar nog nooit heeft "gebloeid", vandaar gender = onbekend.

Alocasia macrorrhiza *Araceae* (*Aronskelkfamilie*)

Eigenlijk is ook deze soort een mooi voorbeeld van een reuzenkruid. Deze levensvorm (reuzenkruid) wordt vaak geassocieerd met de Gember-orde (Zingiberales), maar in diverse andere ordes uit de Monocotylen zijn er soorten die eenzelfde gedrag vertonen, zoals deze hier. De bladeren bezitten drie zeer duidelijke Querzones (= verdwijn- of verschijnpunten), en tussen de "zijneren" worden "valse zijneren" gevormd door de bijzondere uitgroei van de secundaire "zijneren", kenmerkend voor een aantal genera uit de verwantschap van het genus *Colosia*, vandaar aangeduid als de colocasioide nervatuur.

Klinkt ingewikkeld? Misschien, maar voor een verklaring zou ik u aanraden om de volgende cursus "Plantkunde voor Geïnteresseerden" te volgen. Ofwel, kom naar de gratis rondleidingen, elke eerste zondag van de maand, of kom naar de gratis rondleidingen tijdens de Gentse Feesten. Onze gidsen zullen u uitvoerig onderhouden over wat u allemaal niet opmerkt bij planten! *Plantblindheid* is namelijk een wijdverspreide ziekte, en zeer erfelijk op de koop toe. Inenting is gratis te verkrijgen, in de Plantentuin, tijdens onze rondleidingen.

Encephalartos horridus *Zamiaceae* (*Zamiafamilie*)

Wat een krachtige naam draagt deze soort, en deze is inderdaad horribel, niet? Van dit exemplaar kennen we wel de gender, "het is een vrouwtje", en

meer bepaald is bij deze plant een kegel uitgerijpt in juli 1984 (verzameld en opgenomen in het herbarium) en in juli 2013 (idem). Bijgevolg verwachten we een volgende kegelvorming in juli 2043, kom op de afspraak, er zal een uitbundige viering plaatsvinden !

***Colocasia esculenta* (Taro) Araceae (Aronskelkfamilie)**

Zoals u kan vermoeden is dit de naamgever van de "colocasioide" nervatuur, en dat p'troon is hier inderdaad zeer goed waarneembaar ! Deze soort werd (en wordt nog een beetje) gebruikt als bron van zetmeel, waarvoor men gebruik maakt(e) van de opgezwollen stengelbasis.

***Tillandsia usneoides* (Spaans mos) Bromeliaceae (Bromeliafamilie)**

Binnen de Bromeliafamilie is dit echt een buitenbeentje, met de uiterst sterk gereduceerde rozetten, het monopodiale "rizoom", de racemeuze bloemgestellen die tot één bloem zijn gereduceerd. We kijken hier inderdaad op een bijzonder ongewone, supergespecialiseerde en zeer succesrijke soort, die een zeer breed latitudinaal areaal van ca 8000 km inneemt vanaf Florida (USA) tot aan noordelijk Argentinië.

Deze "gordijnen" groeien zeer goed in een warm en vochtig milieu (zoals hier), en komen dan zelden tot bloei en vruchtzetting, maar waar ze onder meer stressvolle omstandigheden moeten groeien worden geregeld bloemen (zeer mooi, smaragdgroen) en vruchten (mooie doosvruchten, met bij openspringen zwarte kleppen) gevormd.

***Rhizophora racemosa* Rhizophoraceae (Rhizophorafamilie)**

En hier is dan het derde genus van mangrovebomen, en daarenboven zeer emblematisch met haar expressieve naam, letterlijk "wortel-drager". Ons exemplaar is een oude plant, zonder duidelijke origine, maar ze heeft wel een hele reeks mooie steltwortels ontwikkeld, waarop de talrijke lenticellen in overdaad aanwezig zijn. Aan de top van de stengel zien we de stipulen van de tegenoverstaande bladeren, die compleet (zowel intra- als

interpetiolair) zijn vergroeid tot een koker rond het volgende bladpaar.

Terminalia catappa Combretaceae (Combretumfamilie)

In de Engelstalige literatuur wordt deze soort vaak aangeduid als de Sea almond, en daar is een reden voor. Maar vooraleer we overgaan naar die verklaring wil ik duidelijk stellen dat we deze soort hebben opgenomen in onze collectie omwille van de prachtige plankwortels die ze na een zeker tijd zou moeten maken. Helaas is daar tot nu toe niet veel van te merken, en toch wordt de plant behouden omwille van een tweede reden, meer bepaald het uitzonderlijke architectuurtype van Aubréville (opnieuw : uitleg iets te ingewikkeld, wordt opnieuw student !).

Maar nu even over die "Zee-amandel".

Deze bomen groeien voornamelijk langs de kust in ZO Azië, waar ze opvallen als een pionierboom met gelaagde structuur ("pagode-vorm") en voorzien van plankwortels. De kleine bloemetjes groeien uit tot relatief grote, lensvormige vruchten met de klassieke driedelige bouw van de vruchtwand, dunne exocarp, dikke en sappige mesocarp en steenharde endocarp.

In dit verband herinner ik me een verblijf op een marien biologisch station, gelegen op een klein eilandje aan de noordkust van Nieuw-Guinea, waar we in kleine huisjes verbleven, bedekt door een metalen golfplaat : de klassieker in tropische landen. Op dat eiland groeiden bij de huisjes ook talrijke exemplaren van deze soort, en de vliegende honden ("flying foxes"), een soort grote vleermuizen, waren werkelijk verzot op hun rijpe vruchten. Ze gingen die plukken in de vroege ochtend, en met hun buit hingen ze omgekeerd aan de takken van die bomen om rustig te knabbelen aan de sappige vruchten van onze *Terminalia catappa* bomen. Na het afknabbelen van de sappige delen lieten ze de harde pit (endocarp + zaad) vallen, op de metalen golfplaten van onze huisjes, met als resultaat dat we zo rond zes uur wakker werden met een hard boing-boing-boing lawaai...

Saccharum officinarum (Suikerriet) *Poaceae* (Grassenfamilie)

Het Suikerriet is een grasoort die wellicht haar origine kent in Nieuw-Guinea of daaromtrent. Door haar capaciteit voor snelle groei en aanmaken van relatief grote hoeveelheden suiker is deze soort snel populair geworden als een belangrijke bron van suiker, want de suikerverslaving is vroeg gestart en (zoals we zelf kunnen vaststellen) van alle menselijke plaatsen en tijden. Vandaar haar wereldwijde verspreiding en popularisatie.

Momenteel zijn meerdere pogingen aan de gang om het groeiproces (met de verantwoordelijke genetische informatie) van deze tropische soort met haar snelle groei en hoge suikerproductie over te brengen en in te bouwen in de suikerproducent van de gematigde gebieden, met name de Suikerbiet.

Cyperus involucratus *Cyperaceae* (Cypergrassenfamilie)

Voor deze plant zijn meerdere Nederlandse namen in omloop, zoals Valse papyrus, Parapluplant, maar al even vaak wordt ze aangeboden gewoon als Papyrus, helaas. Akkoord, (de echte) Papyrus is een soort uit hetzelfde genus *Cyperus*, maar deze twee soorten verschillen wel heel erg duidelijk van elkaar, zoals u kan zien in de Victoriakas waar ze dicht bij elkaar zijn aangeplant. Het meest opvallende verschil ligt in de omwindselbladeren aan de top van de stengel : zeer goed ontwikkeld, groen, en bladachtig hier tegenover weinig ontwikkeld, bruinig, en schutbladachtig daar.

Bij beide soorten zijn de basale bladeren gereduceerd tot hun bladschede, en hun stengels zijn min of meer afgerond driekantig. De "valse" is een kleine plant van maximaal 1 m, terwijl de "echte" makkelijk 4 m hoog wordt. Wanneer onze plant hier bloeit, dan ziet u bloeiende takjes te voorschijn komen uit quasi elk van de omwindselbladeren, maar niet uit de laagste 1-2. Wat is hier aan de hand ? Hun okselknoppen groeien niet uit, maar blijven geduldig wachten. Op het einde van groeiseizoen zullen de stengels zwakker worden, overbuigen, de bodem raken, en dan worden deze knoppen wakker. Ze groeien dan uit tot een nieuwe stengel, en hier zien we dus een voorbeeld van clonale vermenigvuldiging.

Cyperus papyrus (Papyrus) Cyperaceae (Cypergrassenfamilie)

De Papyrus is een iconische soort, wereldwijd bekend vanuit het antieke Egypte door het gebruik van het merg in haar stengels tot vervaardiging van de fameuse papyrusrollen (en waaraan wij ons woord papier danken). Ook hierdoor is de perceptie van een "Egyptische soort" doorgedrongen in brede kringen. Maar eigenlijk gaat het hier om een Oost-Afrikaanse soort uit de brongebieden van de Nijl, waar ze langs de oevers van de meren brede drijvende tapijten vormt, als een reuzenkruid met haar sterke rizomen. In het bloemgestel bemerken we de eerder kleine, bruine omwindselbladeren, die elk een hele reeks okselknoppen naast elkaar dragen, een mooi voorbeeld van collaterale okselknoppen, op zich een zeldzaam fenomeen maar geregeld bij monocotyle planten aan te treffen.

Scleria depressa Cyperaceae (Cypergrassenfamilie)

Voor het genus *Scleria* zien we geregeld een voorstel van Nederlandse naam opduiken, Snijgras. Die aanduiding past uitstekend voor de plant hier, probeer maar even te glijden langs de randen van de bladeren of de kanten van de stengel. Het tongetje (de ligula) dat bij de Grassenfamilie zo omnipresent is, komt maar bij een beperkt aantal genera en soorten van de Cypergrassenfamilie voor, en onder andere hier bij het genus *Scleria*. Momenteel loopt in de Onderzoeksgroep Zaadplanten een doctoraatstudie over het genus *Scleria*, en in de toekomst zullen onze Vrienden ten gepaste tijde hierover verder worden geïnformeerd.

Cyperus alternifolius Cyperaceae (Cypergrassenfamilie)

Wanneer u de plant hier vergelijkt met de plant onder de naam *Cyperus involucratus* (zie boven), dan denkt u ongetwijfeld dat deze twee planten toch wel zeer gelijkaardig zijn, en dat de mogelijke verschillen echt niet duidelijk zijn. En wij denken hetzelfde. De meningen van de cyperologen zijn in ieder geval verdeeld, en het onderzoek wordt verder ten eerste bemoeilijkt door de aanwezigheid van talrijke handelsproducten die onder een van beide

namen (en nog een reeks synoniemen) wereldwijd worden verspreid.

Ons exemplaar hier is wel degelijk van wilde origine, uit Madagascar, de bron van de originele, de enige, de échte *Cyperus alternifolius*. En dus kunnen we de vergelijking aangaan. Zoek de zeven verschillen !

Cyperus textilis Cyperaceae (Cypergrassenfamilie)

En hier is nog een look-alike, uit Zuid-Afrika, die daar gebruikt wordt / werd voor het maken van manden, wanden, daken, tapijten, dekens. Twee Zuid-Afrikaanse plantkundigen met cyperologische kennis hebben recent een rapport gepubliceerd over deze groep van "paraplu"-cypergrassen, en hun determineersleutel is veelzeggend. Deze *Cyperus textilis* wordt samen met *Cyperus alternifolius* (de échte !) afgescheiden van enkele andere soorten door verschillen in de stengelbouw, meer bepaald zijn de stengels bij deze twee soorten rond en glad en net onder het bloemgestel afgerond driekantig. En hoe worden dan deze twee soorten van elkaar onderscheiden ? De eerste is Zuid-Afrikaans, de tweede komt uit de Mascarenen en Madagascar. Met andere woorden, er worden geen morfologische verschillen aangeduid, wegens niet gevonden. Meer details kan u lezen in het betreffende artikel (on-line raadpleegbaar en downloadbaar) : Gordon-Gray K.D. & Ward J. (2010). The 'Mop' or 'Umbrella' sedges. PlantLife 39-40 = 33-37.

Pistia stratiotes (Watersla) Araceae (Aronskelkfamilie)

Als u denkt aan aronskelken, dan heeft u wellicht een zeer verschillend beeld voor ogen dan deze plant. Correct, want dit is echt een buitenbeentje. Vroeger werd wel eens gesuggereerd dat deze plant een soort van morfologische overgang zou voorstellen van de typische aronskelken naar de eendekroossoorten (die nu inderdaad en terecht in de Aronskelkfamilie zijn opgenomen). Nu blijkt deze suggestie volkomen onterecht, de aanpassing van deze soort aan het leven als drijvende waterplant is duidelijk aangetoond als een parallelle ontwikkeling.

In de loop van de zomer kan u in het centrum van deze rozetjes de sterk

verkleinde kolf met haar gespecialiseerde spatha komen zoeken én vinden !

Eichhornia crassipes (Waterhyacint) Pontederiaceae (Waterhyacintfamilie)

Deze soort is oorspronkelijk Zuid-Amerikaans, maar is omwille van de prachtige vorm en bloei door de mens als sierplant overgebracht naar de andere tropische continenten, met alle gevolgen vandie, i.c. de ontwikkeling tot pestsoort op allerhande types van min of meer stilstaand water. Maar er zijn nu pogingen onderweg om van de nood een deugd te maken. De vegetatieve groei van deze plant is fenomenaal (de cijfers lopen uiteen, van 0,2 tot 1 ton drooggewicht /ha.dag), en er is veel interesse om deze pestsoort als een bron van biomassa te gebruiken.

Crinum asiaticum Amaryllidaceae (Narcisfamilie)

In tropisch Azië is dit een bekende en opvallende verschijning langs de oevers van veel waterlopen. Met deze plant en haar grote afmetingen wordt het eenvoudig om de kenmerken van de Narcisfamilie te demonstreren... Vooreerst is er een rozet van bladeren, waaruit een lange, bladloze bloeistengel (= scapus) ontspringt. Aan de top van deze scapus zien we een schermvormig bloemgestel, omgeven door enkele min of meer vliezige schutbladeren. De bloem is mooi drietallig, met 3+3 tepalen, 3+3 meeldraden, drie stijlen, en een duidelijke onderstandig vruchtbeginsel. Zo, meer is niet nodig om deze familie te herkennen. Werkt (bijna) altijd !

Cyperus luzulae Cyperaceae (Cypergrassenfamilie)

Even naar tropisch Zuid-Amerika, waar we een cypergras met tamelijk bijzondere aartjes en vreemd gevormde glumes aantreffen (moeilijk zichtbaar zonder sterke loepe). Maar naast de opmerkelijke morfologie is er ook een meermaals gesignaleerd gebruik van deze soort als een roesmiddel, dus cypergrassen als drugs ? Uit tal van chemische analyses van cypergrassen is geen spoor terug te vinden van dergelijke psycho-actieve bestanddelen, dus waar ligt de verklaring ? De oplossing is vergelijkbaar met het

fenomeen van giftige grassen, die zware schade kunnen toebrengen aan grazende runderen.

Die grassen op zich zijn echt niet giftig, maar er is een schimmel die in alle of maar in bepaalde populaties van die grassoort(en) aanwezig zijn, en net die schimmels produceren de giftige stoffen. Idem voor onze *Cyperus luzulae*, waarvan bepaalde populaties "besmet" zijn door een giftige schimmel, herkenbaar aan de zwak tot sterk vervormde bloemgestellen. Onze planten zijn gezond !

Pandanus montanus Pandanaceae (Schroefpalmenfamilie)

Last but not least staat hier een bijzonder fraaie Schroefpalm uit het eiland Réunion. Eilanden, en zeker sterk geïsoleerde eilanden, staan bekend voor hun endemische flora, en Réunion maakt hierop geen uitzondering. Deze boom lijkt alleen oppervlakkig op een palm, en dat is eenvoudig te zien aan de langwerpige, enkelvoudige bladeren. En de schroef ? Op de stam zijn drie spiralige lijnen te zien, gevormd door de basis van de gedeeltelijk verwijderde bladeren, met de technische term : spirotristichie. En tenslotte komen uit de lagere delen van de stam enkele zware bijwortels te voorschijn, die als steltwortels fungeren en de zware kruin helpen torsen, samen met de eerder zwak ontwikkelde stengelbasis.

Om een botanische indigestie te vermijden (of als het al te laat is), kom even wandelen in onze Victoriakas met dit tijdschrift in de hand, en kijk en vergelijk...

Paul Goetghebeur

Tuinen in Vlaams-Brabant

Zaterdag 7 juni 2014

We bezoeken drie tuinen en starten met een geleid bezoek aan de Moestuin van Wespelaar.

De oude moestuin van 2 hectare van het kasteel van Wespelaar, werd in 1983 heraangelegd door landschapsarchitect Jacques Wirtz. In 1987 legde hij een hedendaagse watertuin aan, met rijke fauna en flora. De ruimte is ingedeeld in tuinkamers, waar een collectie oude rozen en vaste planten zijn. Carpinus, Taxus en Buxus omringen de uiterst gestructureerde tuin. Citroenbomen en tere planten in potten sieren beide kanten van een pad. In een tuin met Italiaanse sfeer, waar vele antieke tuinornamenten een barok decor vormen, is een paviljoen met schelpen gedecoreerd. De tuin, die aan de ingang van het domein is aangelegd, wordt interessant voor bomen- en heesterverzamelaars. Een water- en rotstuin is in 2003 aangelegd door Jacques Wirtz, en sinds 10 jaar heeft de eigenares de onderbegroeiing van het bos tot park in landschappelijke stijl omgevormd met zuurminnende vaste planten.

Middagmaal in restaurant Beekveld in Tildonk, waar we genieten van een dagsoep, een vegetarische lasagne, een drankje en een koffie om te eindigen.

In de namiddag gaan we eerst naar Rita's Garden in Wezembeek-Oppem. Albert en Marie-Claire zetten de tuin verder van de in 2003 overleden echtgenote. De tuin van Rita voor het publiek openen is tegelijk haar gedachtenis in ere te houden. Deze tuin van 97 are is in meerdere fases ontstaan sinds 1990 en bestaat voor de helft uit twee boomgaarden. De harmonie van de tuin komt tot uiting in de mengeling van stijlen: tuinkamers, lange perspectieven en mixed borders maar ook een moestuin, een kruidentuin, een vijver en een zwembad en ten slotte een witte tuin in het verlengde van een orangerie ontworpen door Luc D'Hulst.

Van Wezembeek gaan we naar Sint-Genesius-Rode waar we aan de rand van het Zoniënwoud een tuinduet gaan bezoeken.

De natuurminnende eigenaars legden eind de jaren 1970 rond hun woning een tuin van 40 are aan. Onder machtige grove dennen en beuken: Rododendrons, Azalea's, Skimmia's, Hydrangea.

Tegenover de tuin hebben de eigenaars in een glooiend boslandschap, als uitloper van het Zoniënwoud, in verschillende fasen een park van 5 hectare met een moestuin aangelegd waar planten, vogels, vlinders en insecten gedijen. Omgeven door ceders, beuken, eiken en mammoetbomen, statige eeuwelingen, treft U een rijke waaier van coniferen, Azalea's, Rododendrons, Camellia's, Kornoelje en Japanse esdoornsoorten, Hydrangea, Toverhazelaars, Viburnums, Hosta's, Gunnera's, bodembedekkers, klimplanten en bol- en knolgewassen.

Praktisch:

- We vertrekken met een reisbus om 9 uur stipt aan de P&R parking, Land van Rodelaan te Gentbrugge. We denken tegen 18 uur terug te zijn in Gentbrugge.
- Vooraf inschrijven is noodzakelijk en kan tot uiterlijk 24 mei door uw deelname vooraf te melden aan Ferdinand Cobbaut (zie gegevens op pagina 2) en door betaling van 60 € per persoon. Het aantal deelnemers is beperkt tot 30.
- De prijs omvat: de busreis, toegang tot de tuinen, de gids, fooi van de chauffeur, en het middagmaal zoals hoger beschreven.
- Organisatie: Karel en Hilde

13de Lentebeurs Plantentuin

Beste planten- en tuinliefhebber, en beste Plantentuinliefhebber,

Op zondag 27 april 2014 organiseren wij voor de dertiende keer de Lentebeurs. De originele ruilbeurs groeide uit tot een niet-commerciële **plantenbeurs**, waar u aan vriendenprijsjes een selectie van ongewone, originele, merkwaardige, verrassende planten kan kopen.

De Lentebeurs valt ook dit jaar samen met de Erfgoeddag met als thema "**Grenzeloos**".

Welke reizigers groeien er in je tuin? Op een toer door de buitencollecties en serres van de plantentuin ontdek je hoe planten grote afstanden overbruggen. In het spoor van de plantenjagers trek je naar exotische oorden en ontdek je hoeveel van onze (eetbare) gewassen goed geïntegreerde migranten zijn.

Gratis geleide wandelingen starten om 10.30u, 13u, 15u en 16.30u en duren telkens 1 uur.

Workshop voor kinderen tot 12 jaar (start om 13.30 u en 15 u, inschrijven niet nodig):

Wist je dat sommige zaden kunnen vliegen? Dat bomen bewegen? Je gaat als kleine wetenschapper aan de slag in je eigen laboratorium en onderzoekt hoe planten reizen. Je maakt een tocht doorheen de tuinen en serres en ontmoet heel wat eetbare planten en vruchten uit verre plaatsen zoals appelsienen, bananen, koffie of cacao.

Al zitten planten met hun wortels in de grond, ze staan zeker niet stil. Ze bewegen zich naar het licht of kruipen over de grond. Zaden en vruchten surfen op rivieren, zweven door de lucht of liften mee met dieren. Planten migreren van de ene regio naar de andere en reizen in het kielzog van mensen over de hele planeet. Kom en ontdek dat de wereld voor planten haast geen grenzen kent. De **tentoonstelling** gaat door in de Victoriagalerij van 27/4 tot en met 31/12/2014.

Doorlopend kan je er ook genieten van een **hapje en drankje**.

Liefhebbers kunnen zelf ook een stand bekomen in het Palmarium van de Plantentuin. De **plantenbeurs** duurt van 10 u tot 18 u. Het aanvoeren van

plantenmateriaal kan gebeuren vanaf 9 u. Tijdens de Lentebeurs is de tuin autovrij. Er kan geparkeerd worden op de parking van het Museumplein. Aan de deelnemende standhouders wordt een bijdrage gevraagd van 5 euro voor een stand van 3 meter. Tafels en stoelen worden ter plaatse voorzien. Indien u geïnteresseerd bent om deel te nemen, kunt u telefonisch of per email contact opnemen met Chantal Dugardin.

Het volledige programma-overzicht is ook beschikbaar op de website: www.plantentuin.ugent.be.

We hopen u op 27 april 2014 in de Plantentuin te mogen begroeten. Van harte welkom !

Chantal Dugardin

Gratis rondleidingen in de Plantentuin

Lentegebeuren: rondleiding zondag 6 april om 10 uur

Net zoals met het Herfstgebeuren, ondergaan onze planten ook nu weer een ingrijpende verandering in de lente. Wat daglengte, warme zonnestralen enz. zoal niet te weegbrengen met onze planten. We besteden dus iets meer aandacht aan de buitencollecties vermits ze een grotere verandering ondergaan door onze seizoensinvloeden. Maar ook dierlijk leven komt in actie.

Op weg naar de zon! rondleiding zondag 4 mei om 10 uur

Slingeren, hechten, ranken, zitten, hangen: we stellen u de acrobaten voor onder de planten. Behendig gebruik makend van de steun van andere planten vinden ze hun weg naar de zon.

Communicatie bij planten: rondleiding zondag 1 juni om 10 uur

Planten zijn dynamische en uiterst gevoelige organismen. Ze reageren op prikkels zoals licht, water, mineralen, aanraking, temperatuur, en geven signalen aan vriend en vijand.

Tijdens de rondleiding bekijken we hoe planten hun buurman verwittigen voor gevaar, hoe ze bestuivers aantrekken, hoe ze met elkaar communiceren en hoe ze om hulp roepen.

Help de Plantentuin een handje (of twee)

Verenigingen en sympathisanten storten regelmatig giften voor de Plantentuin. Deze vormen een welkome aanvulling van het budget. De gelden worden gebruikt om de doelstellingen van de tuin te helpen realiseren: onderwijs, onderzoek en dienstverlening met betrekking tot planten (onze vrienden!).

Om de administratie en de doorstroming van de middelen vlot te laten verlopen werd recent het Universiteitsfonds opgericht. Wie als sympathisant een schenking wil doen gebruikt daarvoor het rekeningnummer 390-0965803-29 of IBAN: BE26 3900 9658 0329 (BIC: BBRUBEBB). Bij de schenking vermeld je de mededeling WE_075. Door de vermelding van deze code weet het Universiteitsfonds dat de Plantentuin de begunstigde is van de gift.

Een gift van minimum 40 euro geeft recht op 45% fiscale vrijstelling op het totaal van de geschonken som(men). In het voorjaar van het jaar volgend op de schenking stuurt het Universiteitsfonds een fiscaal attest.

Om in aanmerking te komen voor een fiscaal attest moet de schenking 'geheel om niet' zijn. Dit is de juridische omschrijving voor een gift zonder dat er een tegenprestatie voor de instelling aan verbonden is.

De directie van de Plantentuin dankt van harte elke sympathisant die de werking van de Plantentuin helpt ondersteunen.

Paul Goetghebeur & Chantal Dugardin

Laat u benevelen in Nevele...

Beste Vrienden, het is zover, we gaan op bezoek bij een tuin die al jaren op ons lijstje staat bij de favorieten, de tuin van Antoon De Clercq in Nevele. Met enkele dendrologen heb ik zelf deze tuin reeds bezocht, en ik kan u verzekeren, één keer is echt niet genoeg !

Niet alleen de tuin is een bezoek waard, ook de bezieler is een zeer boeiende en originele spreker, een gepassioneerde verzamelaar, kweker, veredelaar, kortom, dit bezoek moet je meemaken !

Om een voorproefje te krijgen wil ik u aanraden om de website even te bezoeken, en om daar te genieten van de talrijke foto's in diverse seizoenen, de oudere situatie, de hoekjes en kantjes.

www.pascuagarden.be

Volgt nu een wervende tekst door de bezieler himself...

PASCUAGARDEN NEVELE

Een gewone villa , alles plat, en ver van de straat, en amper 1500 m2 groot in totaal (1980).

Dus een zeer discrete klassieke tuin. De onvermijdelijke 3 witte berken, grasvelden, hagen, en een heesterborder. Achteraan uitkijkend op een weide met koeien, tot verwondering van de kinderen in de zomer.

En dan... Expansiedrang? Verzamelwoede? Realisatiezucht? Of 'slechte' vrienden?

Ook de familieband met Lochristi , en dus de eerste rododendron in de tuin.

Niet roze-paars-wit-blauw, met wel planten met naam en voornaam.

Contacten met de fameuze Floraliën: nog meer rodo en azalea. En verder be-

studeren van soorten. Boeken. Vriendschap met Arboretum Kalmthout en familie De Belder, nadien de Belgische Dendrologische Vereniging, nog veel meer plantenfanaten. Ook internationaal.

Tenslotte willen leren hoe zelf rododendron vermeerderen en meer nog : zelf kruisingen maken, opkweken, volgen en uitplanten en een naam geven. Dit is duidelijk : meer oppervlakte noodzakelijk en aangekocht. Stap voor stap worden de weiden rondom tuin of park. Heesters en bomen worden een absolute noodzaak. Niet alleen als bescherming voor de steeds meer zeldzamere rododendron maar zeer zeker ook voor hun sierwaarde.

Het wordt een hele realisatie, inclusief grondwerken, een grote vijver, plantbermen en grote plantvakken. De rodo-furie luwt en andere verzamelingen worden geïntegreerd: Acer, vooral de prachtige en onmisbare Japanners. Cornus, een speciale interesse voor 'onbekend is onbemind'. Magnolia: dit jaar de unanieme winnaar in de tuin, Camellia, Stewartia, Styrax, Halesia, etcetera.

Noem het en ik toon het.

Zelfs met die oppervlakte heb ik toch nog deze doelstelling voor mijn tuin gevolgd. Zoek van alle soorten en bomen zeker ook de zuilvormig-groeiende selectie. Een niet evidente opdracht, maar met heel wat aspecten voor voldoening. Nemen minder plaats, zijn zeldzaam en geven opnieuw een impuls tot zoeken en verzamelen.

Noem het niet 'arboretum'. Het is een tuin met veel zeldzaamheden, dikwijls internationaal bijeengezocht, bij voorkeur eigenhandig vermeerderd.

Alle met naam en meestal met etiket.

Mijn motto en doel : **maak met zo veel mogelijk soorten een zo mooi mogelijke tuin.**

Je zal het ter plaatse beseffen.

Antoon De Clercq

Ons bezoek, praktisch

Datum : zondag 4 mei, start om 14 u.

Samenkomst aan de Plantentuin voor 14 u, Ledeganckstraat, met eigen vervoer, en waar we ons verdelen over de beschikbare auto's (met vergoeding voor de chauffeurs).

Omstreeks 14.30 u komen we aan bij de tuin van Antoon De Clercq, in de Graaf Van Hoornestraat, Nevele.

Antoon zal ons onderhouden over zijn tuin, met een inleidend woordje, en daarna vormen we groepjes in de tuin, en Antoon wandelt heen en weer tussen deze groepjes. Gedurende ongeveer twee uur kunnen we deze wonderbaarlijke tuin "op ons gemak" verkennen en leren kennen.

Op het einde wordt ons een drankje aangeboden door de gastheer !

Als maximum aantal deelnemers wordt een 40-tal voorgesteld, de veertig eerste inschrijvingen worden aangenomen. Daarom : vooraleer in te schrijven, neem even contact op met de secretaris Ferdinand Cobbaut (0497 84 88 82). Dank !

Inschrijving door betaling van 7 Euro op ons gewoon rekeningnummer BE21 0011 1921 5403 van de Vrienden van de Plantentuin Gent, 9032 Wondelgem.

Met uw inschrijving helpt u de werking van onze Plantentuin, die door onze vereniging ook financieel wordt ondersteund !

Uw organisator,
Paul Goetghebeur

Een opwarmertje, om u te verleiden...

Langs de noordelijke grens van West- en Oost-Vlaanderen liggen twee dorpen met elk een zeer oude geschiedenis, Oedelem en Adegem, met als eerste schriftelijke vermelding respectievelijk het jaar 906 en 840 (u leest het goed !). Deze bewoningskernen zijn evenwel nog veel ouder, met archeologische getuigenissen uit Romeinse en zelfs pre-Romeinse tijden. Het moge duidelijk zijn dat het reeds van zeer lang geleden goed wonen is op deze plaatsen, nietwaar.

Bijgevolg, met onze vereniging zullen we deze wonderbaarlijke plaatsen met ons bezoek vereren, om kennis te maken met het goede leven ter plaatse, en om de geheimen te leren kennen van hun aantrekkingskracht.

Daarom, op ***zaterdag 5 juli*** worden we met een zachtzetelige bus naar die mysterieuze grensregio gebracht.

In de voormiddag worden we onthaald door Chris Ghyselen, die ons zijn veelzijdige talent en even veelzijdige tuinen zal tonen. Chris was een van de zeer gewaardeerde deelnemers aan de pop-up tentoonstelling *FloraCumLaude* in de Aula van de Universiteit Gent, april 2010.

De middag brengen we door in een van de restaurants van de Tuinen van Adegem, een magnifieke omgeving met vier tuinthema's (Engels, Frans, Japans, Exotisch), samen met een Canada War Museum en een Poland War Museum. Een hulde aan enkele van onze bevrijders aan het einde van WO II, die terecht onze aandacht waard zijn. De hele namiddag zullen we met gidsen kunnen genieten van een boeiende en leerrijke wandeling in tuinen en geschiedenis.

De praktische schikkingen zal u kunnen lezen in het volgende nummer, dat nu reeds voor een belangrijk deel is afgewerkt, en dus meer op tijd (dan dit nummer) bij u in de bus zal "vallen".

Om u goed te informeren en te kunnen voorbereiden geef ik u hierbij de websites van deze twee aantrekkelijke plaatsen :

www.chrisghyselen.be

www.canadamuseum.be/flash/tuinen/index.html (of gewoon : intikken van tuinen van adegem)

Uw deelname aan onze activiteiten wordt ten zeerste geapprecieerd, en zorgt ook voor de zeer nodige steun aan de Plantentuin !

Uw organisator, Paul Goetghebeur

Zomerwendewandeling: de Bourgoyen

Zondag 22 juni 2014

Het natuureservaat de Bourgoyen is voor de Vrienden geen onbekende. Jaar na jaar was er in januari een "koudeneuzenwandeling". Goed om na de nieuwjaarsdrukte eens buiten te komen, maar van de planten in de natuur was er nog niet veel te bespeuren.

Dit jaar gaan we naar de Bourgoyen om te zien hoe de natuur reageert op de periode met de langste dagen. Een natuurgids zal ons hierbij begeleiden.

Praktisch:

Afspraak op zondag 22 juni om 10 uur aan de NMC De Bourgoyen, Driepikkelstraat 32, 9030 Mariakerke.

Inschrijven vóór 1 juni door overschrijving van 5 euro per persoon op rekening BE21 0011 1921 5403 van De Vrienden van de Plantentuin, met vermelding "Bourgoyen".

Organisatie: Hilde Mortier.

Eetfestijn India international
A Taste of India
Zondag 7 september 2014

Menu

Verwelkoming: met glaasje *Panaka*

Aperitief aan de bar te verkrijgen

Vegetarische Mulligatawnysoep

Hoofdschotel

- *Konju pappas* of *Do piazza* of *Baijan ki boorani* met *Dhokla*
- *Imli ki chutney* of *Imli of Dahi ki chutney* of *Timator chutney*
- Met rijst, of chapati, of pappadom

Dessert

Kulfi ijs, of *Gulab jamun*

Ben je met dit menu er niet wijzer van geworden, geen nood. Een panel "Vrienden-experten" hebben het al geproefd, en bevelen het warm aan. "Indisch, maar aangepast aan onze smaken" was hun oordeel!

In het juninummer van ons tijdschrift verschijnt meer, en verstaanbare informatie over ons eetfestijn. Maar noteer alvast onmiddellijk de datum van 7 september in uw agenda.

Lidgeld 2014 (geldig voor een gezin)

Lid	11 euro
Beschermend lid	15 euro
Steunend lid	25 euro

Te betalen op rekening BE21 0011 1921 5403 van de Vrienden van de Plantentuin Gent, p/a Willy Maststraat 51 9032 Wondelgem, met als vermelding "lidgeld 2014" en "naam van het lid".

Wil a.u.b. de naam en het adres van het lid vermelden, indien deze verschillend is van de betalende persoon. Beste dank.

Meerjarig lidmaatschap

Een meerjarig lidmaatschap is mogelijk (inflatie-bestendig!) onder de voorwaarden hieronder beschreven (warm aanbevolen)

Lid, 5 jaar	50 euro
Beschermend lid, 5 jaar	75 euro
Steunend lid, 5 jaar	125 euro

Lidmaatschap voor het leven (vanaf 50 jaar)

Lid voor het leven	200 euro
Beschermend lid voor het leven	350 euro
Steunend lid voor het leven	550 euro

Men kan ook lid worden door aankoop van het boek 'Planten-Odysee', inclusief een waardebon voor lidmaatschap, aan de prijs van 15 euro (+ 4 euro verzendingskosten). Dit bedrag kan overgeschreven worden op de rekening van Vrienden Plantentuin met vermelding 'Planten-Odysee'.

Plant van de maand in de Plantentuin
Azara microphylla

BRUGGE PRINTSHOP

print@bruggeprintshop.be
www.bruggeprintshop.be

T 050 70 59 96
F 050 70 94 36

PRINTING IS A SCIENCE BUT SERVICE IS AN ART

Driemaandelijks tijdschrift
Jaargang 33 - nr. 1 - maart 2014
ISSN - 0777 - 8821
v.u. Paul Goetghebeur
K.L. Ledeganckstraat 35, 9000 Gent

Afgiftekantoor Gent 1
Erkenningsnummer P 608175

België-Belgique	
P.B	
3/6124	9000